

Ćwierć wieku samorządu terytorialnego w Polsce

W tym roku obchodzimy 25 rocznicę odtworzenia w Polsce samorządu terytorialnego. Tego typu jubileusz zawsze skłania do refleksji na temat tego co udało się osiągnąć, gdzie zawiedliśmy i co jeszcze przed nami. Nie ulega bowiem wątpliwości, że rozwój samorządu terytorialnego jest jednym z kluczowych czynników, które przyczyniły się do demokratyzacji systemu politycznego w Polsce. Odwołanie się do idei samorządności należy uznać za jeden z fundamentów ustrojowych III Rzeczypospolitej.

Rok 1989 przyniósł wiele zmian, w tym m.in. restytucję samorządu terytorialnego. Reformy wprowadzone pakietem ustaw z 1990 roku przywróciły zjawisko władzy lokalnej w Polsce. W dniu 8 marca 1990 roku Sejm uchwalił nowelizację Konstytucji, stwierdzając w art. 5, że „Rzeczpospolita Polska gwarantuje udział samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy” oraz uzupełniając ją nowym rozdziałem poświęconym samorządowi. W tym samym dniu uchwalono jeszcze dwie ustawy o fundamentalnym znaczeniu dla funkcjonowania polskiego samorządu – ustawę o samorządzie terytorialnym (obecnie gminnym) i ordynację wyborczą do rad gmin. Uwieńczeniem wysiłku reformatorów tamtego okresu było przeprowadzenie wyborów samorządowych w dniu 27 maja 1990 roku. Wtedy właśnie odbyły się w pełni wolne i demokratyczne wybory do rad gmin i jednocześnie realnie zapoczątkowany został proces budowy nowego modelu państwa.

Pod auspicjami nowej Konstytucji z 1997 roku rozpoczął się drugi etap reformy samorządowej, który miał na celu wprowadzenie dwóch wyższych szczebli jednostek samorządu terytorialnego, a mianowicie powiatu oraz województwa. W dniu 5 czerwca 1998 roku przyjęto ustawy o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa oraz o administracji rządowej w województwie. Na mocy tych aktów prawnych z dniem 1 stycznia 1999 roku powstał trójstopniowy podział terytorialny: gminy (2479), powiaty (379, w tym 314 powiatów ziemskich oraz 65 miast na prawach powiatu) oraz województwa (16).

Według zamierzeń twórców reform samorządowych podstawowymi celami ich wprowadzenia miała być decentralizacja państwa poprzez przeniesienie wielu zadań i kompetencji z centrum do jednostek samorządowych, a także budowa instytucji demokracji obywatelskiej. Założenie było bardzo proste – im bliżej obywatela zapadać będą decyzje, tym trafniej odpowiadać one będą na społeczne zapotrzebowanie. I tak de facto jest, chociaż przyznać trzeba, że nie wszystko się udało. Ciągłe dyskutujemy nad zasadami finansowania działalności samorządów, zakresem ich kompetencji, przekazywaniem kolejnych zadań samorządom bez zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych etc. Na wielką pochwałę zasługuje sposób wydatkowania pieniędzy unijnych przez polskie samorządy.

Warto też pamiętać, że proces budowy samorządu terytorialnego w Polsce nie jest skończony, a przed nami pojawiają się nowe wyzwania. Coraz częściej w Polsce mówi się o zwiększeniu roli metropolii i dużych aglomeracji miejskich.

Wydaje się także, że należy coraz intensywniej włączać inne – zewnętrzne podmioty w proces sprawowania władzy na poziomie lokalnym. Chodzi przede wszystkim o włączenie organizacji pozarządowych, przedstawicieli świata biznesu oraz mieszkańców w proces podejmowania decyzji publicznych. Coraz większą popularność zdobywają też tzw. budżety obywatelskie, powstają rady osiedli czy rady dzielnic, konsultacje społeczne nabierają nowego znaczenia i charakteryzują się wyższą jakością aniżeli na początku lat 90. Nie ulega więc wątpliwości, że samorząd stał się znakomitą szkołą wyrobienia obywatelskiego i przyczynia się do budowy społeczeństwa obywatelskiego.

25 lat doświadczeń to okazja do tego aby świętować, ale nie możemy tracić czujności. Samorząd nie jest instytucją daną raz na zawsze, bowiem to tak naprawdę od państwa zależy, czy zechce ono przekazać część swoich uprawnień grupom społecznym na poziomie lokalnym ufając, że będą one w stanie lepiej realizować część zadań publicznych. Posiadanie samorządu terytorialnego jest swoistego rodzaju przywilejem, który winien być pielęgnowany. O samorząd należy zabiegać, czasem o niego walczyć, ale jedno jest pewne, jego obecność w Polsce podniosła znacznie jakość naszej demokracji. Często to właśnie na polu samorządowym pojawiają się rozwiązania i pomysły, które potem powielane są na szczeblu centralnym. Należy z nadzieją, ale i uwagą spoglądać w przyszłość tak, abyśmy nie zeszli z obranej 25 lat ścieżki samorządowej. Dzisiaj już wiemy – wybór był słuszny.

Paweł Antkowiak

O autorze

Dr Paweł Antkowiak – adiunkt w Zakładzie Badań Władzy Lokalnej i Samorządu na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Stypendysta Fundacji UAM. Jego zainteresowania naukowe oscylują wokół zagadnień związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego, zawodowego i gospodarczego, polityką lokalną oraz polityką regionalną Unii Europejskiej.

Apel Prezydenta RP /fragment/

Odrodzona samorządność to jeden z największych sukcesów naszych przemian. Uwolniła ona obywatelską energię Polaków i pozwoliła lokalnym wspólnotom współuczestniczyć i współdecydować w sprawach publicznych. Nie byłoby nowoczesnej wolnej Polski bez rozwoju samorządności. Droga do niej wiodła od Sierpnia 1980 roku. Program „Samorządna Rzeczpospolita”, uchwalony na I Zjeździe NSZZ „Solidarność”, stał się kamieniem węgielnym przyszłych zmian. Wola narodu wyrażona w wyborach 4 czerwca 1989 roku otworzyła drogę do wolnych wyborów samorządowych.

Reforma samorządowa była też jednym z kluczowych elementów zapowiedzianego przez premiera Tadeusza Mazowieckiego „powrotu do Europy”. W przeddzień wyborów

Michał Hofmann
Przewodniczący Rady
w latach 1990 -1991

Krzysztof Paruszewski
Przewodniczący Rady
w latach 1991 -1994

Władysław Skupiński
Przewodniczący Rady
w latach 1994-2002

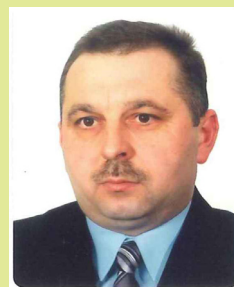
Krzysztof Strużyński
Burmistrz Pyzdr
w latach 1994-2014

Józef Majdecki
Przewodniczący Rady
w latach 2002 -2006

Elżbieta Kłossowska
Przewodnicząca Rady
w latach 2006 -2008, 2010-2014

Mieczysław Podlewski
Przewodniczący Rady
w latach 2008-2010

Przemysław Kowalski
Burmistrz Pyzdr
w latach 1990-1994

Przemysław Dębski
Burmistrz Pyzdr
od roku 2014

samorządowych zwrócił się on do rodaków z przesłaniem: „Rzeczpospolita lokalna przechodzi w ręce społeczności, które ją zamieszkują. Będzie ona taka, jaką one same potrafią stworzyć”. 27 maja 1990 roku, po raz pierwszy w powojennej Polsce, obywatele mogli zdecydować, kto będzie ich reprezentantem w gminie.

Samorząd terytorialny stał się polem mądrze zagospodarowanej wolności i trwałym elementem polskiego ustroju. Odrodzona samorządność dała polskiemu życiu społecznemu i gospodarczemu dodatkową energię, impuls modernizacyjny, przyczyniła się do podniesienia komfortu życia Polaków.

Logo “25 Lat Samorządności” nawiązuje do słynnego symbolu “Solidarności”. W ten sposób podkreślony został związek samorządności terytorialnej z ruchem demokratycznym, który doprowadził w 1989 roku do przemian ustrojowych.

25 lat Samorządności w Pyzdrach

Burmistrzowie Pyzdr

Przemysław Kowalski -burmistrz Pyzdr w latach 1990-1994

Krzysztof Strużyński - burmistrz Pyzdr w latach 1994-2014

Przemysław Dębski - burmistrz Pyzdr od 2014 roku

Skład Rady Miejskiej w Pyzdrach w latach 1990 - 1994

Balicki Mirosław

Baranowska Teresa

Burchardt Bogumiła

Czarnecka Alina

Dropiński Zygmunt

Gonerka Henryk

Hoffmann Michał - przewodniczący Rady

Janiak Stanisław

Jankowska Kazimiera

Kruszyński Lubomir

Kruszyński Ryszard

Ławniczak Grzegorz – w-ce przewodniczący

Majdecki Józef

Matuszewski Alojzy

Matysiak Stanisław

Paruszewski Krzysztof - przewodniczący Rady

Ratajczyk Zofia

Skupiński Władysław

Szablikowski Andrzej

Szymański Marian - w-ce przewodniczący

Witkowski Tadeusz

Zajac Krzysztof

Skład Rady w latach 1994 - 1998

Andrzejewska Iwona
Balicki Mirosław
Baranowska Teresa
Błaszczak Józef
Chojnacka - Miłkowska Elżbieta – w-ce przewodnicząca
Cierzniak Waldemar
Ciesielski Zygmunt
Floch Zofia
Janicki Kazimierz
Kruszyński Lubomir
Ławniczak Grzegorz
Majdecki Józef – w-ce przewodniczący
Matysiak Stanisław
Remienica Mirosław
Skupiński Władysław – przewodniczący
Staszak Eugeniusz
Strużyński Krzysztof
Szablikowski Andrzej
Szymański Karol
Wardeński Marek

Skład Rady w latach 1998 - 2002

Władysław Skupiński - Przewodniczący RM
Małgorzata Lisiecka - Z-ca Przewodniczącego
Małgorzata Murawska - Z-ca Przewodniczącego
Mirosław Balicki
Elżbieta Chojnacka-Miłkowska
Zygmunt Dropiński
Kazimierz Grajek
Henryk Gonerka
Marek Kamiński
Wojciech Karolak
Krzysztof Kasprolewicz
Lubomir Kruszyński
Grzegorz Kubacki
Czesław Kupiecki
Józef Majdecki
Krzysztof Paruszewski
Jolanta Płomińska
Henryk Pyrzyk
Karol Szymański
Eugeniusz Staszak

Skład Rady w latach 2002 – 2006

Józef Majdecki - Przewodniczący Rady Miejskiej
Lechosław Sulkowski - Z-ca Przewodniczącego
Ryszard Urbaniak - Z-ca Przewodniczącego
Teresa Baranowska
Ryszard Janiak - do 22.10.2003 wygaśnięcie mandatu z powodu śmierci
Stanisław Janiak od 18 stycznia 2004 (z wyborów uzupełniających)
Elżbieta Kasznia
Elżbieta Kłossowska
Mirosława Krawiec-Gronikowska
Czesław Kupiecki
Jan Lewicz

Grzegorz Ławniczak

Andrzej Łyskawa

Henryk Pyrzyk

Marian Szymański

Marek Wardeński

Skład Rady w latach 2006 – 2010

(od listopada 2006r. do kwietnia 2008)

Elżbieta Kłossowska - przewodniczący Rady
Mieczysław Podlewski - w-ce przewodniczący
Kazimierz Szablewski - w-ce przewodniczący
(od 26 maja 2008r. do końca kadencji)
Mieczysław Podlewski - przewodniczący Rady
Henryk Gonerka - w-ce przewodniczący
Grzegorz Ławniczak - w-ce przewodniczący
Józef Błaszczak
Stanisław Janiak
Marek Kamiński
Czesław Kupiecki
Andrzej Łyskawa
Ewa Nowak
Henryk Pyrzyk
Hanna Skrzydlewska
Eugeniusz Staszak
Lechosław Sulkowski

Skład Rady w latach 2010-2014

Elżbieta Kłossowska - przewodnicząca Rady
Ilona Nowicka - w-ce przewodniczący
Marek Wardeński - w-ce przewodniczący
Marek Kamiński
Marek Kruszcak
Grzegorz Ławniczak
Andrzej Łyskawa
Krzysztof Paszak
Mieczysław Podlewski
Henryk Pyrzyk
Elżbieta Ratajczyk
Hanna Skrzydlewska
Lechosław Sulkowski
Kazimierz Szablewski
Marianna Urbaniak

Skład Rady w latach 2014 - 2018

Elżbieta Kłossowska - przewodnicząca Rady
Robert Nowak - w-ce przewodniczący
Lechosław Sulkowski - w-ce przewodniczący
Marcin Budziszewski
Stanisław Janiak
Andrzej Łyskawa
Ilona Nowicka
Krzysztof Paszak
Piotr Pilarski
Mieczysław Podlewski
Henryk Pyrzyk
Elżbieta Ratajczyk
Justyna Sosnowska
Kazimierz Szablewski
Marianna Urbaniak